

5. Miljø- og teknikudvalget

Drift

Bevillingsområder:

- 5.1 Miljø og teknik, skattefinansieret virksomhed
- 5.2 Miljø og teknik, brugerfinansieret virksomhed

1. Beskrivelse af området

Miljø- og teknikudvalgets budget er fordelt på to bevillingsområder: det skattefinansierede område og det brugerfinansierede område. Nedenstående tabel viser hvilke områder, der er omfattet af bevillingen for det skattefinansierede område. Desuden vises budgetbeløbene for 2019.

Mio. kr.	Servicerammen			Udenfor serviceringen		
	Udgift	Indtægt	Netto	Udgift	Indtægt	Netto
1.0 Fælles	-1,6	0,0	-1,6			
1.1 Natur og Miljø	31,1	-10,6	20,5			
1.2 Plan, Byg og Veje	165,4	-17,2	148,2			
1.3 Sekretariatet	0,0	0,0	0,0			
1.4 Ejendomsservice	171,5	-10,8	160,7			
1.5 Driftsafdeling	7,9	-11,4	-3,5			
Driftudgifter i alt	374,3	-50,1	324,2	0,0	0,0	0,0

Tabellen viser, at der samlet set er budgetteret med udgifter for 374,3 mio. kr. og indtægter for 50,1 mio. kr., hvilket giver et samlet nettobudget på 324,2 mio. kr.

En stor del af de medarbejdere, som administrerer udvikling, miljø og teknik-området er finansieret under økonomiudvalgets budget. Det omfatter budget til administrativt personale og ledelse, personalerelaterede udgifter samt til kontorhold, IT-systemer mv.

1.0 Fælles

I budget 2019 er der budgetteret med et effektiviseringskrav på det enkelte bevillingsniveau, som i første omgang er placeret som "fælles". Ifølge tidsplanen behandles den konkrete udmøntning heraf i de respektive fagudvalg i oktober/november 2018 med en mellemliggende høringsperiode. Den endelige udmøntning inden for bevillingsområdet vil blive behandlet på byrådsmødet den 10. december 2018.

1.1 Natur og Miljø

Natur og Miljø er organisatorisk opdelt i områderne miljø, natur og landbrug samt affald.

Affaldsområdet er brugerfinansieret og er derfor beskrevet under bevillingsområde 5.2: Miljø og Teknik - brugerfinansieret.

Tabel 1.1 Natur og Miljø

Mio. kr.	Udgifter	Indtægter	Netto
Grønne områder og naturpladser	12,3	-0,3	12,0
Naturforvaltning og skove	3,9	-0,4	3,4
Naturformidling	2,7	-0,4	2,3
Miljøbeskyttelse m.v.	1,9	-0,5	1,5
Vedligeholdelse af vandløb	3,0	-0,1	2,8
Skadedyrsbekæmpelse	7,3	-8,9	-1,6
I alt	31,1	-10,6	20,5

Natur og Miljø er ansvarlig for et samlet budget på 20,5 mio. kr.

I Natur og Miljø er der på det skattefinansierede område i alt beskæftiget ca. 30 medarbejdere, hvoraf lønbudgettet til ca. 25 medarbejdere er budgetteret under økonomiudvalget. Afdelingen er organisatorisk opdelt i Bestillerfunktioner, Naturformidling, samt Miljø, Natur og Landbrug.

Bestillerfunktioner

Grønne områder og naturpladser

Der er afsat i alt 12,0 mio. kr. til drift og vedligeholdelse af grønne områder. De 3,7 mio. kr. omfatter drift af beplantninger, legepladser m.v. i småanlæg, beplantningsbælter samt blomsterkummer til byens torve og pladser. Hertil kommer drift af beplantninger langs vej – og stiarealer samt på offentlige p-pladser i byområder, hvor der er afsat 5,6 mio. kr.

Herudover er der afsat 2,3 mio. kr. til drift af grønne områder ved skoler, ældreboliger/plejehjem, offentlige bygninger o.l. På skolerne og ved ældreboliger/plejehjem omfatter budgettet udelukkende driften af de større græsarealer, træer og læhegn.

Det er Natur og Miljø, der prioriterer driftsmidlerne og bestiller de grønne ydelser. I området indgår også budget til naturvejleder.

Naturforvaltning og skove

Natur og Miljø planlægger og bestiller pleje af kommunale skove, naturområder, fredninger og fortidsminder. Borgernes adgang til naturområder forbedres løbende, og der arbejdes med formidling af områderne både ved skiltning på de enkelte lokaliteter og på hjemmesiden. Endvidere indgår arbejdet med at etablere mere skov i Randers Kommune i sektionens område.

Der er afsat 3,4 mio. kr. til denne opgave. Opgaverne løses for hovedpartens vedkommende af Driftsafdelingen.

Naturformidling (Randers Naturcenter)

Randers Naturcenter forestår direkte naturvejledning og koordinering af naturformidlingstilbud for dagtilbud, institutioner, skoler, andre grupper og private borgere i Randers kommune. Naturcenteret har årligt ca. 40.000 brugere og der udvikles fortløbende nye tiltag, således at selvkørende grupper kan anvende og benytte naturcenterets ressourcer på egen hånd. Endvidere arbejdes der i høj grad på at inddrage frivillige i driften af naturcentret, blandt andet med det formål at udvide centrets åbningstid og tilgængeligheden.

Der gøres en særlig indsats for formidling af Gudenåens natur med sejlads for mange brugergrupper, herunder sejlads med handicappede i specielt designede handicapbåde og kajaker. Budgettet til drift af naturcenteret udgør netto 2,3 mio. kr.

Miljø, natur og landbrug

Miljøbeskyttelse m.v.

Der er i budgettet afsat netto 1,5 mio. kr. til miljøbeskyttelse. Budgettet under miljøbeskyttelse anvendes især til køb af konsulentydelse, i form af teknisk bistand og sagsbehandling og omfatter følgende opgaver.

Virksomheder

Formålet med miljøgodkendelser og -tilsyn er at forebygge, fjerne eller begrænse forurening fra virksomheder. Opgaven omfatter virksomhedernes miljøregulering og regulering af øvrige anlæg og aktiviteter, der giver anledning til væsentlig forurening. Der er lovmæssigt fastlagt en minimumsfrekvens for tilsyn med de mest forurenende typer af virksomheder. Opgaven omfatter også behandling af private klager over røg- og støjgener.

Spildevand

Natur og Miljø skal sikre en hensigtsmæssig håndtering af spildevand i kommunen, så overfladevand og grundvand beskyttes. Dette gøres ved at vurdere udledningerne i forhold til recipienternes målsætning og tilstand, habitatdirektivet og vandrammedirektivet. Ved ansøgning om nedsivning af spildevand vurderes risikoen for at forurene drikkevandet. Der er lavet en spildevandsplan for at sikre en overordnet hensigtsmæssig rensning af spildevandet.

Jordforurening

Opgaven er at forebygge, fjerne eller begrænse nye jordforureninger og forhindre skadelige virkninger på grundvand, menneskers sundhed og miljøet i øvrigt. Natur og Miljø vurderer såvel nye som gamle forureninger i forhold til grundvandet og anvendelsen af de forurenede arealer. Med henblik på at forurenede jord ikke skal spredes er der foretaget en områdeklassificering af jorden. I disse områder skal flytning af jorden anmeldes til kommunen.

Vandforsyning og beskyttelse af grundvandet

Kommunens opgave i forhold til vandforsyning og beskyttelse af grundvandet er at sikre alle forbrugere en stabil forsyning med drikkevand af god kvalitet. Opgaven med vandforsyning omfatter vurderinger af ansøgninger om tilladelser til vandindvinding og etablering af borer samt tilsyn med drikkevandskvaliteten.

Den generelle beskyttelse af grundvandet omfatter risikovurderinger af forureningskilder, herunder ved udvidelse af husdyrbrug, ved etablering af nedsivningsanlæg, olietanke og jordvarmeanlæg. Desuden skal der i forbindelse med kommune- og lokalplanlægning tages hensyn til beskyttelse af grundvandet.

Staten (Naturstyrelsen) foretager en geologisk kortlægning af områderne med særlige drikkevandsinteresser. På baggrund heraf udarbejder Randers Kommune en indsatsplan, hvor der tages stilling til, hvor der er behov for særlige tiltag for at beskytte grundvandet.

Natur

Naturbeskyttelsesloven indeholder et generelt forbud mod at ændre tilstanden i enge, overdrev, moser, heder, strandenge m.m. Ændringer kræver kommunens dispensation. Endvidere kræves dispensation fra bygge- og beskyttelseslinjer ved skove, åer, fortidsminder, kirker m.m. Desuden er der bestemmelser om offentlighedens adgang til naturen. Natur og Miljø behandler dispensationsansøgninger og håndhæver lovovertrædelser i forhold til naturbeskyttelsesloven.

Som en del af kommunens naturforvaltning gennemføres også større planlægningsopgaver, f.eks. vandplaner, herunder planlægning af nye vådområder og Natura 2000-planer.

Landbrug

Udgifterne (dog ikke aflønning af medarbejdere) i forhold til miljøgodkendelse og -tilsyn med landbrug konteres sammen med miljøgodkendelse og -tilsyn af virksomheder. Kommunens udgifter til miljøgodkendelse og -tilsyn dækkes delvist af brugerbetaling.

Efter reglerne i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.m. skal husdyrbrug inden udvidelse eller væsentlige ændringer søge om godkendelse hos kommunen. Ved godkendelsen skal kommunen forebygge og begrænse forurening af luft, vand, jord og undergrund samt begrænse lugt-, lys-, støv-, støj- og fluegener fra husdyrbrug.

Kommunen udfører med jævne mellemrum tilsyn med miljøforholdene på husdyrbrug. Hyppigheden afhænger af dyreholdets størrelse. Ved klager fra naboer eller særlige problemer i øvrigt

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

udføres ekstra tilsyn. Desuden føres tilsyn med beholdere til opbevaring af husdyrgødning og i forbindelse med anmeldelse af udspredning af spildevandsslam på marker.

En gang om året udvælges et antal landbrugsejendomme til et mere gennemgribende tilsyn, hvor det kontrolleres, om der er overtrædelser af relevante regler til beskyttelse af natur og miljø. Tilsynsresultatet indberettes til staten, som tager stilling til om overtrædelser skal føre til reduktion i landbrugsstøtte.

Vedligeholdelse af vandløb

Natur og Miljø er også ansvarlig for vedligeholdelse, drift og tilsyn af offentlige vandløb (bræmmer, fysisk tilstand, udledninger, målsætningsoverholdelse m.v.). Der er 600 km vandløb, heraf 250 km offentlige vandløb.

Endvidere forestås behandling af ansøgninger om tilladelse efter vandløbsloven, og klager over vandløbenes tilstand i private vandløb. Natur og Miljø sagsbehandler i forbindelse med overtrædelse af 2 meter bræmmer og sager om ændringer af vedtægter for offentlige pumpelag. Der er afsat 2,8 mio. kr. til denne opgave.

Skadedyrsbekæmpelse

Skadedyrsbekæmpelse omfatter udgifter til rottebekæmpelse samt udgifter til indfangning af herreløse katte. Kommunalbestyrelsen skal jf. bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, sørge for at foretage en effektiv rottebekæmpelse. Bekæmpelse af rotter er gebyrfinansieret, og udgifter og indtægter skal over årene hvile i sig selv. Gebyret opkræves halvårligt over ejendomsskatten, som en årligt fastsat promille af ejendomsværdien.

1.2 Plan, Byg og Veje

Plan, Byg og Veje består af sektionerne Plan, Byggesag og Ejendomsskat samt Veje og Trafik. Afdelingen beskæftiger i alt ca. 57 medarbejdere, hvoraf hovedparten aflønnes under økonomiudvalget.

Tabel 1.2 Plan, Byg og Veje

Mio. kr.	Udgifter	Indtægter	Netto
Veje og Trafik:			
Vejvedligeholdelse, belægninger m.v.	60,9	-1,5	59,4
Vintertjeneste	15,0	0,0	15,0
Kollektiv trafik	85,1	-5,3	79,8
Parkering	3,8	-10,4	-6,6
I alt	164,8	-17,2	147,6

Plan, Byg og Veje er ansvarlig for et samlet udgiftsbudget på 164,8 mio. kr. primært til drift og vedligeholdelse af de kommunale veje og til drift af den kollektive trafik.

Området udgøres af tre sektioner; Plan, Byggesag og Ejendomsskat samt Veje og Trafik, hvoraf kun driftsbudgettet til Veje og Trafik er placeret under miljø og teknik udvalget.

Plan

Planafdelingen løser en bred vifte af planlægningsopgaver spændende fra overordnede og strategiske planopgaver som Byen til Vandet, helhedsplaner og masterplaner til planlægning for konkrete projekter. Ansvar for planstrategi og kommuneplanens hovedstruktur er i Erhverv og Udvikling, men Plan leverer væsentlige bidrag hertil. Desuden udarbejdes de mere detaljerede retningslinjer og rammer i kommuneplanen. Som grundlag for udbygningen af de enkelte ramme-

områder samt på baggrund af konkrete projekter udarbejdes lokalplaner, der fastlægger udformningen og anvendelsen af enkeltområder udmøntet i juridisk bindende bestemmelser for de enkelte områder. I den forbindelse udarbejdes ofte tillæg til kommuneplanen. Budgettet til planlægningsopgaverne er placeret under økonomiudvalget.

Plan løser også opgaver vedr. strategisk energiplanlægning og klimastrategiske planlægningsopgaver i forhold til klimatilpasning, varmeforsyning samt planlægning for vindmøller, store solcelleanlæg og biogas. Disse dele er budgetteret under Udviklingsudvalget mens budget til bevaringsudvalget samt ydelsesstøtte til byfornyelsesprojekter er lagt under Landdistriktsudvalget.

Plan varetager også sekretærfunktionen for hegnssynet og for bevaringsudvalget samt opgaver vedr. registrering og sagsbehandling på bevaringsværdige bygninger.

Byggesag og Ejendomsskat

Sektionen har ansvar for byggesagsbehandling, administration af ejendomsbeskatning, landzonesager og matrikulære sager. Budgettet indgår i bevillingsområdet Administration under økonomiudvalget.

Byggesag

Byggesagsbehandlingen omfatter en række forskellige aktiviteter fra den første henvendelse og forespørgsel, udstedelse af byggetilladelse til afslutning af byggesagen. For større byggerier gives ofte delbyggetilladelser. Der hentes også ofte oplysninger i andre afdelinger om for eksempel spildevand, vej og miljøforhold. Der skal gennemføres færdigsyn, udstedes ibrugtagningstilladelser, og et væsentligt element er ajourføring af BBR. Byggesagsbehandlingen sker fuldt ud digitalt – fra ansøgning til udstedelse af byggetilladelse og afslutning af byggesag. Byggesagsbehandlingen finansieres delvist af byggesagsgebyrer.

Kommunens byggesagsarkiv er de seneste år blevet digitaliseret og næsten alle historiske sager er nu offentligt tilgængeligt på www.weblager.dk. Digitaliseringen af byggesager giver de enkelte ejere og rådgivere digital adgang til oplysninger om eksisterende byggeri.

Planadministration

Sektionen varetager sagsbehandling af landzonesager, ejendomsavancebeskatning og matrikulære sager.

Sektionen udarbejder planvurderinger i forbindelse med byggesager og konkrete forespørgsler, herunder dispensationer fra lokalplaner.

Ejendomsskat

Omfatter administration og opkrævning af ejendomsskat, dvs. grundskyld af ejendomme og dækningsafgift af erhvervsjendomme og offentlige ejendomme. Sammen med ejendomsskatten opkræves en række afgifter – f.eks. ang. skorstensfejning og renovation. Administrationen omfatter også løbende reguleringer på ejendomsskatten og af det elektroniske ejendomsoplysnings-skema, der anvendes ved salg af ejendom.

Veje og Trafik

Vejvedligeholdelse, belægninger mv.

Randers Kommune står for administration og drift af ca. 1.100 km kommuneveje. Vejdirektoratet har ansvar for Motorvej E45, hovedlandevejene Randers – Hadsund, Randers – Grenå og Randers – Viborg.

Veje og Trafik varetager den overordnede planlægning og styring, således at de myndigheds-mæssige vilkår sikres og at drift, vedligeholdelse og udbygning sker i tråd med kommunens poli-tikker og målsætninger, herunder kvalitetsbeskrivelser for driften, infrastrukturpolitik og stipolitik.

Til den løbende vejvedligeholdelse, hvilket primært vedrører renholdelse, kørebaneafmærkning, skiltning, broer, signalanlæg, rabatter, vejafvanding, vejdstyr mv., er der afsat 21,0 mio. kr.

Driftsafdelingen varetager udførelsen af en stor del af disse opgaver, dog løses enkelte opgaver af eksterne entreprenører. Der er mellem Veje og Trafik (bestillerfunktion) og Driftsafdelingen (udførerfunktion) indgået aftale om drift og vedligeholdelse af vejene. Aftalen er baseret på et partnerskabssamarbejde.

I budgettet er der afsat 5,6 mio. kr. til drift af vejbelysning inkl. elforbrug.

Til vedligehold af belægninger er der i budgettet afsat 24,9 mio. kr., hvor ca. 4/5 er afsat til nyt asfaldslidlag på veje, cykelstier og pladser, reparation af asfaltveje samt reparation og vedligehold af grusveje. Ca. 1/5 anvendes til opretning af fortove og vedligeholdelse af stier. Asfaltarbejderne løses af private entreprenører, mens fortovsopretning løses af såvel private entreprenører som af Driftsafdelingen. Der i budgetaftalen for 2019 afsat 4,0 mio. kr. årligt, som sammen med fort-satte effektiviseringer af opgaveløsningen, skal give mulighed for at indhente efterslæbet på vej-vedligeholdelse.

Der arbejdes løbende med at nedklassificere et antal mindre veje og grusveje jævnfør byrådets beslutning i forbindelse med budget 2011-14. Arbejdet forventes at ske over en 20-årig periode.

I budgettet er der årligt afsat 4,6 mio. kr. til vejafvandingsbidrag til Randers Spildevand A/S, 1,0 mio. kr. til trafiksikkerhed samt 2,3 mio. kr. til myndighedsopgaver, trafikplanlægning, miljøbered-skab mv.

Vintertjeneste

Veje og Trafik står for vintertjenesten på de kommunale veje. Vintertjenesten bliver udført efter "Regulativ for vintertjeneste på og renholdelse af veje, stier og pladser" og en strategi, som By-rådet har vedtaget. Alle kommuneveje er prioriteret efter den vedtagne strategi.

Målet med kommunens snerydning og saltning er at sikre trafikken fremkommelighed, så den kommunale indsats kommer flest mulige til gode.

Opgaven udføres dels af Driftsafdelingen og dels af eksterne entreprenører.

Der er afsat 15,0 mio. kr. til vintertjenesten. De enkelte års udgifter svinger af naturlige årsager meget. Over- eller underskud overføres derfor til efterfølgende års budget til vintertjeneste.

Parkering

Parkeringskontrol og administration af parkeringsbilletordning på kommunale vejarealer varetages af Veje og Trafik. Den 4. juni 2018 vedtog folketinget at nedsætte statstilskuddet til kommuner som følge af indtægter fra parkering.

Der er budgetteret med indtægter fra betalt parkering på 8,4 mio. kr., mens indtægter fra parke-ringskontrol ligger på knap 2 mio. kr. I alt ca. 10,4 mio. kr. I forvejen afregnes 50% af indtægterne fra parkeringskontrollen direkte til staten svarende til ca. 1 mio. kr.

Med den nye modregningsordning indføres der modregning svarende til 70% af indtægterne fra parkering. Den konkrete metode for modregning kendes endnu ikke i detaljen, men det skønnes

at kommunes statstilskud vil blive reduceret med 3,5 mio. kr. udover den 1 mio. kr., der i forvejen afregnes.

Reduktionen på 3,5 mio. kr. er indregnet i basisbudget 2019-22, men ikke i driftsbudgettet til parkering under miljø og teknikudvalget. Det skyldes dels at der sker modregning i statstilskuddet dels at der på nuværende tidspunkt ikke er truffet beslutning om at ændre det eksisterende niveau for drift af p-anlæg og opkrævning af parkeringsafgifter.

Kollektiv trafik

Udgifterne til kollektiv trafik udgør samlet set 117,6 mio. kr.

Hovedparten svarende til 109,7 mio. kr. anvendes til busdrift inkl. individuel handicapkørsel. Ca. 30 % af udgiften dækkes af billetindtægter, hvorfor kommunens nettoudgift til busdrift er 77,2 mio. kr.

Det er Midttrafik, som administrerer kollektiv trafik, der nu betegnes offentlig servicetrafik.

Kommunen bestiller lokal kollektiv trafik hos Midttrafik, som sørger for udbud, detaljeret køreplanlægning og daglig drift. Kommunen står selv for drift og vedligehold af stoppestedsudstyr og terminalområder. Som udgangspunkt bestiller og betaler regionen for den regionale trafik og kommunerne for den lokale trafik, herunder skolebuskørsel og handicapkørsel.

Ud over busdrift driver kommunen Udbyhøj færgefart og Møllerup-Voer færgefart. Randers Kommunes tilskud til de to færgefarter udgør netto 2,4 mio. kr., idet Norddjurs Kommune yder et tilsvarende tilskud.

Endelig er der budgetteret med udgifter for 0,5 mio. kr. til drift af Randers Flyveplads samt til vedligeholdelse af de kommunale jernbanespor fra Randers Banegård til Udbyhøjvej samt fra Strømmen Station til Randers Havn ved Tronholmen. Da områderne samtidig dækkes af indtægter udgør nettobudgettet 0,3 mio. kr.

1.3 Sekretariat

Sekretariatet løser tværgående opgaver inden for GIS, økonomi, jura og udvikling. Sekretariatet har desuden ansvaret for kommunens køb/salg af fast ejendom, tilsynet med almene boliger samt arbejdet omkring dårlige boliger og frivillige nedrivninger. I alt er ca. 18 medarbejdere beskæftiget med løsning af Sekretariatets opgaver, som alle er aflønnet under økonomiudvalget.

Sekretariatet

Sekretariatsopgaver

Sekretariatet udarbejder dagsordner og referater til miljø- og teknikudvalget, chefgruppe m.m. Desuden sekretariatsbetjenes taxinævn og bevillingsnævn.

Sekretariatet udarbejder - i samarbejde med de øvrige afdelinger - Miljø og Teknisk regnskab, budget og budgetopfølgning. Sekretariatet fordeler indkomne fakturaer til de relevante sagsbehandlere og hjælper dem med at håndtere dem korrekt i kommunens økonomisystemer. Sekretariatet er også ansvarligt for regningsudstedelser, afstemninger, afregninger, moms, håndtering af bankgarantier m.m. Endvidere bidrager Sekretariatet med økonomiske analyser, hvor nødvendigt.

Sekretariatet samarbejder med de øvrige afdelinger om forskellige udviklingsopgaver for hele forvaltningen. Det kan f.eks. være organisationsudvikling, politikformulering eller udformning af fælles

procedurer. Sekretariatet har desuden en juridisk rådgivningsfunktion i forhold til de øvrige afdelinger i Miljø og Teknik. Sekretariatet forestår endvidere den juridiske sagsbehandling i forbindelse med ekspropriationer.

Salg af byggegrunde og anden jord

Sekretariatet står for kommunens salg af byggegrunde og anden jord. Salg af erhvervsgrunde er placeret i Erhverv og Udvikling.

Boligkvalitet mv.

Der arbejdes med at forskønne kommunen ved at give påbud om istandsættelser, forbud mod beboelse, påbud om nedrivning af dårlige og skæmmende bygninger, ved at opkøbe ejendomme for at nedrive dem eller indretning af byrum. Finansieringen sker primært af byfornyelsesmidler. Foruden myndighedsfunktionen administreres kommunens arbejde med indgåelse af frivillige aftaler om nedrivning i overensstemmelse med den vedtagne handlingsplan for arbejdet med dårlige boliger. Der er afsat 0,1 mio. kr. til indfasningsstøtte i forbindelse med genhusning ved kondemnering.

Tilsyn med boligorganisationer

Sekretariatet har ansvaret for kommunens tilsyn med almene boliger. Tilsynet varetages til dels gennem den årlige styringsdialog med boligorganisationerne. Derudover varetages tilsynet gennem løbende dialog med boligforeningerne. I forbindelse med renoveringer og nybygning af almene boliger foretages støttesagsbehandling samt eventuelle sager om kapitaltilførsel.

Ydelsesstøtte til boligbyggerier

Sekretariatet forestår endvidere det sagsforberedende arbejde med at prioritere nye almene boligbyggerier. Herunder er der afsat et budget på 0,5 mio. kr. til ydelsesstøtte, som er den kommunale andel af rentebidraget til andelsboliger, almene boliger og ungdomsboliger.

GIS og digitalisering

GIS og digitalisering varetager drift og udvikling i forhold til kort og geo-data (GIS). Driften består blandt andet af kontrol af grundkort, opsætning af GIS-arbejdsmiljøer samt faglig support af øvrige afdelinger. Udviklingsopgaverne fokuserer på at skabe digitale løsninger, som understøtter en effektiv sagsbehandling i hele forvaltningens opgaveløsning. Det sker primært gennem etablering af digitale selvbetjeningsløsninger, der effektiviserer dataindsamling fra borgerne til gavn for sagsbehandlingen i form af mere struktureret og hurtigere sagsbehandling. Budgettet indgår i bevillingsområdet Administration under økonomiudvalget.

1.4 Ejendomsservice

Ejendomsservice blev etableret i 2015 som en selvstændig aftaleenhed under Miljø og Teknik med ansvaret for drift, vedligehold og optimering af de kommunale ejendomme.

Ejendomsservice samlede budgetramme udgør 165,9 mio. kr. heraf 160,7 mio. kr. på miljø og teknikudvalgets område, mens den resterende del indgår i bevillingsområdet Administration under økonomiudvalget. Fordelingen af budgettet på de enkelte afdelinger fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 1.4: Ejendomsservice

Mio. kr.	Udgifter	Indtægter	Netto
Ejendomsservice, fælles	4,6	0,0	4,6
Bygningsadministration	2,8	0,0	2,8
Teknisk service og Vagt	118,5	-10,8	107,8
Rengøring og Rådhuservice	52,2	-1,5	50,7
I alt	178,2	-12,3	165,9

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

Fordelt på udvalg:

Økonomiudvalget	6,7	-1,5	5,2
Miljø- og Teknikudvalget	171,5	-10,8	160,7

Budgettet til bygningsdrift og –vedligeholdelse blev i 2015 overført til Ejendomsservice fra kommunens aftaleenheder samt fra forvaltningen. Princippet var, at når Ejendomsservice overtog en opgave, så fulgte budgettet samtidig med. Dette princip anvendes fortsat, når der flyttes opgaver mellem aftaleenhederne og Ejendomsservice.

Det er missionen for Ejendomsservice at sikre de bedst mulige fysiske rammer for løsningen af kommunens kerneopgaver, samtidig med at værdien af de kommunale bygninger beskyttes. Visionen for Ejendomsservice er at skabe en professionel ejendomsforvaltning med en effektiv og sammenhængende indsats for arbejdet med kommunens bygninger, hvor brugerne og dermed kerneopgaverne altid er i centrum. Herudover er det en vision, at der er stærke faglige miljøer og løbende kompetenceudvikling af medarbejdere, således at bygningsvaretagelsen altid er i de bedste hænder.

Ejendomsservice er organisatorisk opdelt i sektionerne Bygningsadministration, Rengøring og Rådhuservice, Teknisk Service og Vagt samt Økonomi og Stab. Der er i efteråret 2018 lavet en organisationsændring, der berører sektionerne Rengøring og Rådhuservice samt Teknisk Service og Vagt. Organisationsændringen er godkendt i Lokal-MED, men er endnu ikke implementeret i budgetterne.

Budgettet under miljø og teknikudvalget dækker primært forbrugsudgifter til el, vand og varme samt til husleje, rengøring, vedligeholdelse og vagt og sikring. Heri indgår ligeledes udgifter til løn for ikke administrativt personale samt lejeindtægter fra udlejning af kommunale jorde og ejendomme.

Bygningsadministration

Bygningsadministrationen har et budget på 2,8 mio. kr. Bygningsadministrationen varetager vedligehold og projektering vedrørende de kommunale bygninger, samt planlægning af arealudnyttelsen.

- Den administrative del omfatter arealoptimering, køb, salg, leje og udleje af bygninger.
- Vedligeholdelsesdelen omfatter vedligehold, mindre renoveringsopgaver samt energiop-timering af de kommunale bygninger. Hertil kommer opgaven som bygherre på projekter med ekstern projektering.
- Projekteringsdelen omfatter dialog med fagforvaltninger i forbindelse med skitsering, projektering og byggeledelse ved om- og tilbygninger af den kommunale bygningsmasse. Budgettet hertil hører under bevillingsområdet "Administration" under økonomiudvalget, og finansieres via opkrævning af honorar for de enkelte projekter.

Rengøring og Rådhuservice

Rengøring og Rådhuservice har et budget på 50,7 mio. kr. og omfatter ledelsen af størstedelen af kommunens rengøringsmedarbejdere samt varetagelsen af nedenstående opgaver:

- Daglig rengøring af de kommunale bygninger.
- Kvalitetsudvikling og -kontrol af den rengøring, der varetages af kommunens egne medarbejdere, samt tilsyn med de opgaver, der er udliciteret til eksterne leverandører.
- Midlertidige rengøringsopgaver på tværs af kommunen som fx vikariering i forbindelse med sygdom og ferie eller større rengøringsopgaver i forbindelse med ombygninger.

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

- Intern service (post, flytning, håndværkerhjælp til de øvrige kommunale funktioner på Laksetorvet, Gudenåcentret, Odinsgade, Vestergrave og Kasernen)
- Større trykkeopgaver for de øvrige kommunale afdelinger.
- Kantinedrift i administrationsbygningerne (Laksetorvet, Sundhedscentret og Kasernen)

Fra budget 2019 er budgettet forøget med 0,45 mio. kr. årligt til driften af svømmehallerne for at sikre en fortsat hensigtsmæssig tilgængelighed for svømmeundervisning for skoleelever og fritidsbrugere i Randers Kommune. Midlerne er tilført for at imødekomme et øget behov for rengøring i de kommunale svømmehaller.

Teknisk Service og Vagt

Teknisk Service og Vagt har et budget på 107,8 mio. kr. og omfatter ledelsen af størstedelen af kommunens tekniske servicemedarbejdere samt varetagelsen af følgende opgaver vedrørende de kommunale bygninger:

- Driftsvedligehold af kommunens bygninger
- Energiprojekter samt drift og aflæsning af energiinstallationer.
- Mindre håndværksmæssige opgaver indvendigt i kommunens bygninger.
- Leje og udleje af bygninger, forpagtning af kommunale arealer, samt det administrative arbejde vedrørende kolonihaver.
- Anlæg og vedligehold af, samt snerydning på de belægninger og grønne områder, der ligger i umiddelbart tilknytning til de kommunale bygninger (på selve matriklen).
- Service- og runderingsvagt i kommunale bygninger, samt drift og vedligehold af brand- og tyveritekniske sikringsinstallationer.

Økonomi og Stab

Økonomi og Stab har et budget på 1,5 mio. kr. Staben har til opgave at sikre en effektiv og stærk økonomistyring i Ejendomsservice. Budgettet til Staben hører under bevillingsområdet "Administration" under økonomiudvalget.

Budgettet til Økonomi og Stab indgår i det samlede budget til Ejendomsservice, fælles på 4,6 mio. kr. Den øvrige del af budgettet hører til under miljø og teknikudvalgets område og vedrører fælles budgetpuljer.

1.5 Driftsafdelingen

Tabel 1.5 Driftsafdelingen

Mio. kr.	Udgifter	Indtægter	Netto
Driftsafdelingen	-2	-1,5	-3,5
Kirkegårde	9,9	-9,9	0
I alt	7,9	-11,4	-3,5

Driftsafdelingen beskæftiger i alt ca. 91 årsværk, heraf ca. 13 årsværk på de 2 kommunale kirkegårde.

Driftsafdelingen

Driftsafdelingen er Randers Kommunes "entreprenøraftdeling" inden for veje og grønne områder. Driftsafdelingen vedligeholder og renholder kommunens veje og stier, plejer og vedligeholder de grønne områder, passer en del af kommunens vandløb, plejer naturarealer samt vedligeholder de grønne områder ved en stor del af kommunens aftaleenheder.

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

Driftsafdelingen udfører opgaverne på bestilling fra de øvrige afdelinger i Miljø og Teknik, jf. beskrivelserne under de enkelte afdelinger, men løser også opgaver for kommunens mange aftaleenheder, Eventsekretariatet m.fl.

Bestillerfunktionerne betaler Driftsafdelingen for løsningen af opgaverne. Da der er tale om interne afregninger fremgår betalingen ikke af Driftsafdelingens indtægtsbudget i tabel 1.5. Budgettet dækker derfor over, at Driftsafdelingen reelt har en samlet omsætning på 49,7 mio. kr.

Driftsafdelingen løser sine opgaver i en såkaldt "partneringmodel". Modellen er kort fortalt en tilpasset udgave af en Bestiller- Udfører- Modtagermodel (BUM-model), hvor Driftsafdelingen "lever" af de aftaler om arbejdsudførelse, som kommunens øvrige afdelinger indgår med den.

"Partneringmodellen" betyder, at Driftsafdelingens omkostninger skal modsvares af tilsvarende indtægter. Der er foretaget beregning af dels overhead, idet Driftsafdelingen trækker på centrale ressourcer som lønadministration, bogholderi, juridisk bistand mv., dels de indirekte omkostninger, som forrentning og afskrivning af Driftsafdelingens grunde og bygninger og omkostninger til tjenestemandspensionsforsikring. De beregnede omkostninger er fastsat til 2,6 mio. kr.

Det er Driftsafdelingens ansvar at sikre, at kapaciteten målt i mandskab og maskinel løbende justeres til de opgavemængder, bestillerfunktionerne har mulighed for at finansiere.

Kirkegårde

Kirkegårdene er organisatorisk en del af Driftsafdelingen.

Kirkegårdene omfatter Østre og Nordre kirkegård, med et samlet areal på 18 ha.

Udgifterne til drift af de 2 kommunale kirkegårde udgør 8,6 mio. kr., mens afskrivninger mv. udgør 1,2 mio. kr. Indtægterne ved brugerbetaling er budgetteret til 9,9 mio. kr. Taksterne dækker samtlige omkostninger, dvs. direkte og indirekte omkostninger, der omfatter afskrivning og forrentning af investeringer mm. Kirkegårdene belaster dermed ikke økonomisk kommunens skattefinansierede områder.

2. Budgetmål i 2019

Budgetmål			
Fremme borgernes adgang til naturen.			
Begrundelse/udddybning			
Naturformidling er vigtig for Miljø- og teknikudvalget, hvorfor det er vigtigt at fremme borgernes adgang til naturen.			
Politiske målsætninger			
<ul style="list-style-type: none"> • Attraktiv bosætningskommune • Grøn og bæredygtig udvikling			
Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
Antal besøgende på Naturcenteret	2017: 53.000	Mindst 53.000	Mindst 53.000
Antal guidede naturture i Randers Kommune	2018: 80 stk.	Mindst 80	Mindst 80

Budgetmål			
Fremme biodiversiteten			
Begrundelse/udddybning			
<p>Miljø- og teknikudvalget ønsker at fremme biodiversiteten i Randers Kommune. Det kan være gennem skovrejsning, naturpleje eller andre redskaber.</p> <p>En af Randers Kommunes store udfordringer er vand. Vandstanden i vandløbene udfordrer landbrugets muligheder for at udnytte arealerne. Samtidig er vandløbene hjemsted for stor biodiversitet, der kan blive påvirket af en større gennemstrømning. Området er reguleret af lovgivning, som forventes revideret indenfor de næste par år.</p>			
Politiske målsætninger			
<ul style="list-style-type: none"> • Grøn og bæredygtig udvikling 			
Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
<p>Biodiversiteten i de §3-beskyttede naturområder registreres og udviklingen følges.</p> <p>Et områdes HNV (høj natur værdi) er en metode til at opgøre dets biodiversitet.</p>	<p>Udtræk af eksisterende HNV (baseret på gamle data) for områderne er baseline</p>	<p>HNV for 75 udvalgte områder er opretholdt eller stigende.</p> <p>Opgørelse primo 2020.</p>	<p>HNV for 75 udvalgte områder er opretholdt eller stigende.</p>
<p>Overvågning og naturpleje for udvalgte dagsommerfugle i Volk Mølle Bakker. Dagsommerfugle er en vigtig indikator for naturtilstanden og biodiversiteten i naturområder.</p> <p>Måles ved løbende overvågning af Sommerfuglene i flyvetiden maj-juli, planterne overvåges én gang om sommeren.</p>	<p>Baselineovervågning i 2018</p>	<p>Tilstedeværelse/opretholdt og forøget bestand af planter og evt. sommerfugle.</p>	<p>Tilstedeværelse/opretholdt og forøget bestand af sommerfugle og planter.</p>
<p>Bilag IV padde udbredelsen i vandhullerne</p> <p>Måles ved optælling af antal vandhuller med bilag IV paddearter</p>	<p>2017/2018: Bilag IV arter tilstede i 530 vandhuller</p>	<p>Uændret/eller en fremgang</p>	<p>5% fremgang</p>
<p>Forbedring af vandløbs in-sekt og fiske fauna ved udlægning af Gydegrus.</p>	<p>DVFI mål for vandløbsstrækningen før og efter udlægning af gydegrus.</p>	<p>En fremgang i DVFI mål og ørredtæthed på 25 % af de vandløbsstrækninger, hvor der er udlægges gydegrus.</p>	<p>En fremgang i DVFI og ørredtæthed på 25 % af de vandløbsstrækninger, hvor der er</p>

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

Effekten måles ved DVFI metoden (Dansk vandløbsfauna indeks). Fiskefaunaen måles med el-fiskeri, som viser bestanden af ørreder og andre arter.	En fiskeundersøgelse før og efter udlægning af gydegrus		udlægges gydegrus.
Forbedring af vandløbs fiskefauna ved fjernelse af spærringer i vandløbet. Effekten måles med el-fiskeri, som viser bestanden af ørreder og andre arter	El-fiskeundersøgelse af fiskefaunaen før og efter fjernelse af spærring i vandløbet	En forbedring af fiskepassagen ved fjernelse af 5 spærringer	Tilstedeværelse af mere end to fiskearter opstrøms de fjernede spærringer på 50% af stationerne

Budgetmål			
Rent drikkevand nu og i fremtiden.			
Begrundelse/udbygning			
Rent drikkevand er en forudsætning for, at Randers Kommune fortsat er en attraktiv bosætningskommune.			
Politiske målsætninger			
<ul style="list-style-type: none"> • Attraktiv bosætningskommune • Grøn og bæredygtig udvikling 			
Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
Drikkevandskvaliteten i forhold til nitratindhold Måles ved hvor mange vandværker, som overskrider grænseværdien for nitratindhold, som er 50 mg/l. Fastsat af EU	2017: 4 stk.	0	Lokal/politisk målsætning for nitratindhold i drikkevandet i Randers Kommune er fastsat. Indsatserne overfor nitrat er i de første indsatsplaner tilpasset den politisk fastsatte nitratværdi
Drikkevandskvaliteten i forhold til pesticider Måles ved hvor mange vandværker, som overskrider grænseværdien for pesticider, som er 0,1 mikrogram/l.	2017: 0 stk.	0	Lokal/politisk målsætning for pesticidindhold i drikkevandet i Randers Kommune er fastsat.

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

			Indsatserne overfor pesticider er i de første indsatsplaner tilpasset den politisk fastsatte pesticidværdi
--	--	--	--

Budgetmål

Fremkommelighed og kollektiv trafik i Randers Kommune

Begrundelse/udbygning

Infrastruktur er en vigtig forudsætning for både virksomheder og borgere. Derfor ønsker Miljø- og teknikudvalget at sikre et tilstrækkeligt fokus på vedligeholdelse af vejnettet. Udvalget vil arbejde for at øge fremkommeligheden – både i land og by.

Miljø- og teknikudvalget ønsker en god kollektiv trafik i hele kommunen, og udvalget vil stå i spidsen for nytænkning af området.

Udvalget vil i valgperioden udarbejde en strategi for parkering.

Politiske målsætninger

- **Attraktiv bosætningskommune**
- **Attraktiv erhvervskommune**
- **Grøn og bæredygtig udvikling**

Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
Nyt projekt omkring rejsetid på Århusvej. Måles ved den gennemsnitlige rejsetid pr. dag (ventetid) i forhold til normal trafik.	Ingen baseline. Projektet er lige rullet ud.	Vi afventer baseline	Vi afventer baseline
Øge antal af rejser med kollektiv transport i kommunen. Måles på bybuslinje 1-11 i Randers by. Data fra Midttrafik	2017: 3.284.000 passagerer. Svarende til 1,88 % af indbyggerne i Randers by.	Fastholdes	Fastholdes

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

Budgetmål			
Selvtransporterende skolebørn			
Begrundelse/udbygning			
Selvtransporterende skolebørn er et mål for Miljø- og teknikudvalget. Udvalget ønsker sikre skoleveje, som forudsætning for dette, ligesom udvalget ønsker at fremme, at børnene cykler eller går i skole.			
Politiske målsætninger			
<ul style="list-style-type: none"> • Attraktiv bosætningskommune • Grøn og bæredygtig udvikling 			
Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
Flere børn cykler eller går til skole Data kommer fra cykelregnskab	2015-tal: 54% (nyere tal kommer først i 2019)	60 %	65 %

Budgetmål			
Attraktive og effektive kommunale bygninger			
Begrundelse/udbygning			
Fokus på Randers kommunes eget bidrag til energibesparelse gennem forbedrede bygningsmasse af kommunale bygninger			
Politiske målsætninger			
<ul style="list-style-type: none"> • Grøn og bæredygtig udvikling 			
Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
Bygningsstanden for de kommunale bygninger	Fastsættes efter konkret drøftelse		
Energioptimeret drift af kommunale bygninger. Måles som reduktion i kommunens samlede energiforbrug ift. baseline.	2016: Varme 37.490.185 kwh EI 8.607.358 kwh Vand 2.656.316 m3	1,3 %	12 %

3. Tal og forudsætninger

3.1. Hovedtal på driften

Nedenstående tabel viser udviklingen på driftssiden fra regnskab 2017 og frem til 2022.

Udvikling, Miljø og teknik, skattefinansieret

Mio. kr. 2019-priser	Regnskab	Budget	Budget 2019-22			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.0 Fælles	0,0	0,0	-1,6	-3,3	-4,9	-6,5
1.1 Natur og Miljø	21,7	21,4	20,5	20,5	20,6	20,6
1.2 Plan, Byg og Veje	147,1	145,9	148,2	148,2	148,0	148,0
1.3 Sekretariatet	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4 Ejendomsservice	163,4	158,1	160,7	160,4	160,7	160,8
1.5 Driftsafdeling	-0,4	-5,5	-3,5	-3,5	-3,5	-4,1
Driftudgifter i alt	332,4	319,9	324,2	322,2	321,0	318,8

Tabellen viser, at de samlede udgifter i 2017 ligger over det vedtagne budget 2018. En del af forklaringen er, at driftsafdelingen i 2017 foretog maskininvesteringer finansieret af overførte driftsmidler for 4,8 mio. kr. samt den gradvise indfasning af besparelser i Ejendomsservice, som er tilendebragt i 2018. Fra 2019 er der indarbejdet et stigende effektiviseringskrav, som betyder at budgettet falder.

I tabellen nedenfor specificeres de budgetmæssige ændringer fra budget 2018 til budget 2019-22.

3.2 Ændringer over år

Miljø og teknik, skattefinansieret

Mio. kr. 2019-priser	Ændring til 2019	Ændring til 2020	Ændring til 2021	Ændring til 2022
Udgangspunkt 2018-budget	319,9	319,9	319,9	319,9
Ingen prisfremskrivning	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Budgetforlig				
Effektiviseringsbidrag 2019	-1,6	-3,3	-4,9	-6,5
Løft af vejområdet - efterslæb og lapning af huller	4,0	4,0	4,0	4,0
Svømmehaller - øget rengøring	0,5	0,5	0,5	0,5
Tekniske korrektioner	1,7	1,7	1,5	1,6
Lov og cirkulære korrektion	0,6	0,6	0,6	0,6
Tillægsbevillinger:				
Maskinkøb - fremrykning af budget til maskinkøb	-0,3	-0,3	-0,3	-0,9
Kommunal vagtordning - fremrykning af budget	-0,1	-0,3	0,0	0,0
Kompensation tab af huslejeindtægt	3,1	3,1	3,1	3,1
Langå daginst. - tilbageførsel af budget	0,0	0,0	0,5	0,5
Ompl af budget ml MTU og andre bevillingsområder	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Øvrige ændringer	0,0	0,0	2,4	2,4

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

Budgetændringer fra tidligere år:				
<i>Ændringer fra budget 2018</i>				
Budgetforlig	-0,5	-0,5	-1,1	-1,1
Tekniske korrektioner	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Øvrige ændringer	0,0	4,7	2,4	2,4
<i>Ændringer fra budget 2017</i>				
Driftsafdelingen - fremrykning af budget til investering	0,7	-2,4	-2,4	-2,4
Ejendomsservice - fremrykning af budget til investering	0,0	-1,6	-1,6	-1,6
Gadebelysning, energibesparelse	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Lejeindtægt, Randers Regnskov	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
<i>PL og øvrige ændringer</i>	-0,2	-0,2	-0,1	0,0
I alt	324,2	322,3	320,9	318,8

I budget 2019 og frem er der indlagt en årligt rammebesparelse på 1,2 mio. kr., som er udmøntet ved ingen prisfremskrivning af budget til varekøb og tjenesteydelser.

Herudover er der i budgetaftalen indeholdt et effektiviseringskrav på 1,6 mio. kr. i 2019 stigende til 6,5 mio. kr. i 2022. Den konkrete udmøntning heraf behandles i de respektive fagudvalg i oktober/november 2018 med en mellemliggende høringsperiode. Den endelige udmøntning inde for bevillingsområdet vil blive behandlet på byrådsmødet den 10. december 2018.

I budgetaftalen indgår endvidere, at vejområdet skal have et varigt budgetmæssigt løft på 4,0 mio. kr. årligt, som sammen med fortsatte effektiviseringer af opgaveløsningen, skal give mulighed for at indhente efterslæbet på vejvedligeholdelse. Slutteligt er der i budgetaftalen afsat 0,450 mio. kr. årligt til driften af svømmehallerne for at sikre en fortsat hensigtsmæssig tilgængelighed for svømmeundervisning for skoleelever og fritidsbrugere i Randers Kommune.

Der er foretaget teknisk korrektion af ubalance i budgettet forårsaget af uens fremskrivning af indtægter og udgifter i driftsafdelingen. Kirkegårde er blevet korrigeret med et budget til opsparring/afdrag og budgetteres herefter med balance mellem udgifter og indtægter.

Kommunerne er i regeringsaftalen blevet kompenseret for ændring af lov om trafikskoler, som giver mulighed for individuel handicapkørsel for blinde og stærkt svagsynede.

Der er i forbindelse med budgetopfølgning i marts og maj givet tillægsbevilling til bl.a. fremrykning af budget til finansiering af udgifter, der afholdes i 2018 samt kompensation for tab af huslejeindtægt ifm. salg af bygning samt flytning af budgetreduktion vedr. institution i Langå. Omplaceringer vedr. budget til opgaver i Ejendomsservice herunder tilbageførsel af budget til fagforvaltninger ifm. udredning af udgifter til papirvarer.

Under øvrige ændringer er der foretaget korrektion af 2021 og 2022 idet fremrykning af budget for perioden 2021-22 har været placeret i sidste overslagsår.

Ændringer fra budget 2018 viser bortfald af bevilling på 0,5 mio. kr. til videreførelse af særligt tilbud om buskørsel til ældre. Endvidere budgetteret reduktion på 0,5 mio. kr. fra 2021 ved sammenlægning af daginstitutioner i Langå. Denne reduktion har været fejlplaceret i Ejendomsservice

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

og er siden flyttet via en tillægsbevilling. Den tekniske korrektion skyldes opjustering af indtægtsbudget til rottebekæmpelse, mens øvrige ændringer viser justering af fremrykket budget.

Ændringer fra budget 2017 viser bl.a. at 2019 er slutåret for indfasning af besparelse på gadebelysning.

3.3. Budgetforudsætninger

I henhold til de vedtagne retningslinjer er budgetbeløbene dannet med udgangspunkt i budgetoverslagsårene fra budget 2019-22. Tallene er korrigeret med KL's skøn over pris- og lønudviklingen samt vedtagne byrådsbeslutninger.

4. Nøgletal, takster m.m.

4.1. Nøgletal

6-by nøgletal

(Nettoudgifter regnskab 2017 i 1.000 kr.)	København	Odense	Esbjerg	Randers	Aarhus	Aalborg
<i>Fritidsområder*</i>	151.597	34.993	23.081	11.789	98.809	60.740
<i>Naturbeskyttelse</i>	0	12.039	4.931	4.511	6.337	3.268
<i>Vandløbsvæsen</i>	5.820	2.019	6.959	3.114	5.441	7.229
<i>Miljøbeskyttelse</i>	84.291	2.399	6.335	-117**	25.873	39.677
Natur og miljø området i alt	241.708	51.450	41.306	19.297	136.460	110.914
<i>Pr. indbygger (hele kr.)</i>	401	257	356	197	407	523
<i>Vejvedligehold. mv.</i>	201.159	148.380	89.005	42.422	80.935	106.814
<i>Belægninger mv</i>	35.848	0	0	20.289	76.888	4.761
<i>Vintertjeneste</i>	34.679	19.014	12.089	13.460	27.507	24.867
<i>Standardforb. Vejanlæg</i>	0	0	0	0	2.301	0
Kommunale veje i alt	271.686	167.394	101.094	76.171	187.631	136.442
<i>Pr. indbygger (hele kr.)</i>	451	835	872	776	559	644
Busdrift	427.971	145.829	69.559	73.120	212.227	155.690
<i>Pr. indbygger (hele kr.)</i>	710	727	600	745	632	735

Kilde: nøgletal udarbejdet pba udtræk fra danmarks statistik (regnskabstal 2017 og befolkning pr. 1 jan. 2017)

*) I 2017 blev ca. 31 % af udgifterne afholdt under kultur- og fritidsudvalgets område

***) Der er i 2017 hjemtaget 3 mio. kr. i refusion fra grøn ordning, hvorfor miljøbeskyttelse udviser en nettoindtægt. Nettoudgifterne har i 2015 og 2016 ligget på 3 mio. kr.

Nøgletallene i tabel 4.1 viser nettodriftsudgifterne på hhv. natur og miljø samt vejområdet for de seks største byer. Samlet set har Randers med undtagelse af busdrift været den kommune med færres udgifter i 2017. Målt pr. indbygger ligger i Randers dog lidt over gennemsnittet for kommunerne hvis der ses på kommunale veje og busdrift. For natur og miljø området er Randers den kommune med laveste udgifter pr. indbygger også hvis udgiften korrigeres for at der i 2017 er hjemtaget ca. 3 mio. kr. i refusion fra grøn ordning.

Tabellen viser også, at der er forskelle mellem kommunerne, hvilket foruden indbyggerantal kan skyldes strukturelle forskelle på tværs af kommunerne. Derudover kan der være forskelle i de

5.1 Miljø og teknik - skattefinansieret

kommunale prioriteringer, som gør sammenligninger på tværs af kommunerne i et enkelte år problematisk. Fx gennemføres vedligeholdelse af broer og tunneller som større projekter og udgifterne kan derfor falde i et enkelt år.

4.2. Takster

Der henvises til takstoversigten i årsbudgettet på hjemmesiden.

4.3. Oversigter over aftaleenheder

Miljø og teknik området omfatter tre aftaleenheder:

- Ejendomsservice
- Driftsafdelingen inklusiv kirkegårde
- Affald

1. Beskrivelse af området

Miljø- og teknikudvalgets budget er fordelt på 2 bevillingsområder: Det skattefinansierede og det brugerfinansierede. På det brugerfinansierede område er der i 2019 udgifter for i alt 94,3 mio. kr.

Tabel 1: Budget 2019, Miljø og Teknik – brugerfinansieret

Mio. kr.	Servicerammen			Udenfor servicrammen		
	Udgifter	Indtægter	Netto	Udgifter	Indtægter	Netto
1.1 Affald				94,3	-100,3	-6,0
I alt	0,0	0,0	0,0	94,3	-100,3	-6,0

I alt er ca. 47 faste medarbejdere beskæftiget på Affaldsområdet – heraf 34 på Affaldsterminalen.

Området omfatter således alene delområde:

- 1. Affald

1.1. Affald

Området omfatter hele det brugerfinansierede område, der har med affald at gøre. Hovedområderne kan beskrives som planlægning og administration af alle indsamlingsordninger mv. for affald, samt aftaleområdet Randers Affaldsterminal med genbrugspladser.

Lovgrundlag:

- Lov om miljøbeskyttelse
- Affaldsbekendtgørelsen
- Lov om afgift af affald og råstoffer

Indsamlingsordninger mv.

Indsamlingsordningerne vedrører indsamling af dagrenovation/restaffald, genbrug, organisk affald og storskrald, samt farligt affald fra private husstande og kommunale institutioner, samt dagrenovationslignende affald fra andre offentlige institutioner og erhverv.

Hovedopgaverne på dette område er planlægning, administration og information, samt borgerhenvendelser om affald.

Indsamling og transport er udliciteret og løses af eksterne leverandører, som leverer de indsamlede mængder til omlastning eller videre sortering og bearbejdning på Randers Affaldsterminal. Nogle fraktioner leveres direkte til eksterne modtagere.

Dagrenovation/restaffald, som er den største af indsamlingsordningerne med en samlet udgift på 31,0 mio. kr., fordeler sig økonomisk således: Indsamlingen udgør omkring 19,4 mio. kr., og behandlingen - transport og forbrænding - udgør i størrelsesordenen 7,1 mio. kr., medens de resterende ca. 4,5 mio. kr. går til administration, information og afskrivninger, herunder udskiftning af beholdere mm. Af de 7,1 mio. kr. går halvdelen til statsafgift på forbrænding.

Tilsvarende på genbrugsområdet, hvor de samlede udgifter efterhånden er blevet noget større, nemlig 39,5 mio. kr. Her udgør indsamlingen i størrelsesordenen 25,4 mio. kr. Her er der en betydelig indtægt på ca. 2,5 mio. kr. ved salg af papir og pap, som er med til at holde taksten på dette område nede. Indsamlingen af organisk affald udgør ca. halvdelen af omkostningerne. De fleste genbrugsfraktioner leveres til Randers Affaldsterminal til behandling og videre sortering, før det leveres til genbrugsindustrien.

5.2 Miljø og teknik - brugerfinansieret

Tabel 2: Indsamlingsordninger

mio. kr.	Udgifter	Indtægter	Netto
Renovationsordning, fælles formål	0,1	0,0	0,1
Dagrenovation	31,0	-31,9	-0,9
Dagrenovation - city - undergrund	0,1	-0,1	0,0
Storskrald	4,5	-4,0	0,5
Genbrug - glas, papir, pap,	18,3	-19,1	-0,8
Genbrug - kommunale bygninger mv.	0,2	-0,2	0,0
Ordninger for farligt affald	1,4	-1,0	0,4
Organisk	15,1	-14,6	0,5
Erhvervsaffaldsordning	0,4	0,0	0,4
Tømningsordning for olie- og benzinudskillere	0,2	-0,1	0,0
Affald, indsamlingsordninger i alt	71,2	-71,0	0,2

Randers Affaldsterminal.

Randers Affaldsterminal er en aftaleenhed i Miljø og Teknik, og står for driften af genbrugspladserne, deponi, omlastning af affald, samt diverse behandlingsanlæg for genanvendelige fraktioner.

Tabel 3: Randers Affaldsterminal

mio. kr.	Udgifter	Indtægter	Netto
Affaldsterminal, fælles formål	-1,0	0,0	-1,0
Genbrugspladser	23,2	-24,5	-1,4
Gasudvindingsanlæg losseplads	0,3	-0,4	0,0
Den kontrollerede losseplads	-0,6	-0,9	-1,5
Kompostplads	0,2	-0,4	-0,2
Langå Mark Fyldplads	0,0	0,0	0,0
Behandlingsanlæg for let genanvendelige materialer	0,8	-0,4	0,4
Omlastestation for dagrenovation	-0,2	0,0	-0,2
Mellemdedepo for brændbart affald	-1,2	0,0	-1,2
Sorteringsplads for deponi og brændbart affald	0,3	0,0	0,3
Presser- og sorteringsanlæg	1,6	-2,7	-1,1
Beholderværksted	-0,4	0,0	-0,4
Affaldsterminal/genbrugspladser i alt	23,1	-29,3	-6,2

Genbrugspladser modtager ca. 43.000 tons affald om året i mere end 35 forskellige fraktioner. Af den samlede mængde går mere end 80 % til genbrug, 13 % går til forbrænding og kun 7 % går til deponi. Omkostningerne på dette område dækkes af 2 takster. For private sker opkrævningen via ejendomsskatten og for erhvervslivet sker opkrævningen via et særskilt gebyr for erhvervsadgang til pladserne.

Tidligere blev der deponeret store mængder på lossepladsen, men i dag udgør det kun en mindre del af alle de aktiviteter, der foregår her. Derfor er navnet ændret til en affaldsterminal.

Omlastning og mellemdedepo er de største aktiviteter på området. Her modtages restaffald (omlastestation), som omlastes til større containere og sendes til forbrænding. Tilsvarende omlastes det organiske affald, som sendes til forbehandling og senere bioforgasning. På mellemdedepoiet omlastes andet forbrændingsegnet affald. Medens restaffaldet skal sendes til forbrænding

5.2 Miljø og teknik - brugerfinansieret

samme dag, kan der på mellemdæponiet oplagres affald i lidt længere tid, hvilket især tidligere har været nødvendigt sommeren over, hvor der ikke var behov for så stor varmeproduktion fra forbrændingsanlæggene. Nu er der større efterspørgsel efter affald og lagrene er som regel ganske små.

I takt med at der sker en større udsortering ved borgerne og der generelt er større krav til sortering og genbrug øges denne aktivitet på Randers Affaldsterminal. Foruden sorteringsanlægget til emballageaffald påbegyndtes i 2015 en sortering af hård plast fra genbrugspladserne og den aktivitet vil blive fortsat og udbygget i 2019 med henblik på en større sortering i blandt andet forskellige plasttyper for at opnå en højere pris på markedet, og med henblik på sigt at kunne skabe så rene råvarer, at de vil kunne bruges i lokale industrier.

2. Budgetmål i 2019

Budgetmål			
Grøn og bæredygtig affaldshåndtering			
Begrundelse/uddybning			
En grøn og bæredygtig udvikling forudsætter et fortsat fokus på affaldshåndtering i Randers Kommune.			
Politiske målsætninger			
<ul style="list-style-type: none"> • Attraktiv bosætningskommune • Attraktiv erhvervskommune • Grøn og bæredygtig udvikling 			
Indikator	Baseline 2017/2018	Delmåltal for 2019	Fire-årigt måltal for 2022
Alle kommunale institutioner skal være tilmeldt genbrugsordning for genanvendelige fraktioner, herunder farligt affald og småt elektronikaffald, samt organisk affald. Måles ved antallet af tilmeldte	2017: 105 institutioner.	180 institutioner.	ca. 269 institutioner.
Fremme cirkulær økonomi lokalt eller regionalt Måles ved antal etablerede samarbejder omkring genanvendelse af forskellige affaldsfraktioner	1 (Genanvendelse af husholdningsplast)	3	Fastsættes efter temadrøftelse
Bedre sortering af affald, der køres til deponi og til forbrænding	2017: 2.700 tons	2.500 tons	1.700 tons

3. Tal og forudsætninger

3.1 Hovedtal på driften

Nedenstående tabel viser udviklingen på driftssiden fra regnskab 2017 og frem til 2022.

Miljø og teknik, forsyningsvirksomhed

Mio. kr. 2019-priser	Regnskab	Budget	Budget 2019-22			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.1. Affaldshåndtering	11,7	-3,0	-6,0	0,0	0,0	0,0
Driftsudgifter i alt	11,7	-3,0	-6,0	0,0	0,0	0,0

I 2017 viste driftsregnskabet nettoudgifter på 11,7 mio. kr. I 2018 er der budgetteret med en nettoindtægt på 3,0 mio. kr., men der forventes også i 2018 en nettoudgift grundet aftale med ny renovatør. I henholdt til plan for afvikling af affaldsområdets gæld frem mod 2025 godkendt af miljø og teknikudvalget d. 3. april 2018 budgetteres med en årlig nettoindtægt på 6,0 mio. kr. i 2019 og frem. Af budgettekniske årsager budgetteres overslagsårene neutralt.

3.2 Ændringer over år

Miljø og teknik, forsyningsvirksomhed

Mio. kr. 2019-priser	Ændring til 2019	Ændring til 2020	Ændring til 2021	Ændring til 2022
Udgangspunkt 2018-budget	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Regnskabserfaringer:				
Udgiftsforventning	-13,0	-13,0	-13,0	-13,0
Indtægtsforventning	10,0	10,0	10,0	10,0
PL og øvrige ændringer	0,0	6,0	6,0	6,0
Driftsudgifter i alt	-6,0	0,0	0,0	0,0

Ændringen fra budget 2018 til 2019 skyldes, at udgifterne på affaldsområdet er budgetteret med et fald på 13,0 mio. kr., hvilket hovedsageligt skyldes effektivisering mv. Samtidig forventes færre indtægter svarende til 10,0 mio. kr. grundet faldende mængder samt gebyrjusteringer. I alt en ændring på affaldsområdet på -3,0 mio. kr. Da der på affaldsområde foretages étårig budgetlægning, er overslagsårene nulstillet under øvrige ændringer.

3.3 Mellemværende med forsyningsvirksomheden

(mio. kr.)	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Forv. Regnskab 2018*	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022
Status primo	-2,9	10,3	22,8	28,4	37,6	37,6	37,6
Årets driftsresultat	1,2	11,0	5,5	-6,0	0	0	0
Anlægsudgifter	12,0	1,5	0,1	15,2***	0	0	0
= Årets resultat	13,2	12,4	5,6	9,2	0,0	0,0	0,0
Status ultimo (kommunens tilgodehavende)**	10,3	22,8	28,4	37,6	37,6	37,6	37,6
<i>Heraf hensat til lukning af deponeringsanlæg</i>	-8,1	-8,4	-8,7	-8,9	-8,9	-8,9	-8,9

5.2 Miljø og teknik - brugerfinansieret

*) pr budgetkontrol maj 2018

**) - = kommunen har gæld til affaldsområdet / + = kommunen har et tilgodehavende

***) etablering af et forbehandlingsanlæg til organisk affald i samarbejde med Vandmiljø Randers.

Primo 2016 havde kommunen en gæld til området på 2,9 mio. kr. I 2016 blev der foretaget anlægsinvesteringer for 12,0 mio. kr. og i 2017 var der et større forbrug på driften. Ultimo 2017 er status således at affaldsområdet skylder kommunen 22,8 mio. kr. Som konsekvens heraf er der, som tidligere beskrevet, udarbejdet plan for afvikling af gælden frem mod 2025 inkluderet etablering af forbehandlingsanlægget til organisk affald.

4. Nøgletal, takster m.m.

4.1. Nøgletal

Der bliver på området benyttet en lang række nøgletal og herunder er nævnt de væsentligste i forbindelse med at der i Affalds- og Ressourceplanen er et mål om fald i mængderne:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Deponi i tons	6.298	7.091	6.938	5.944	5.258	5.590	4.800	5.506	5.198	4.200
Affald til forbrænding i tons	11.506	11.309	11.305	9.377	8.675	8.720	8.000	7.927	8.587	8.000
Restaffald i tons	27.415	27.432	27.446	26.419	26.052	26.365	25.950	22.580	18.891	18.000
Restaffald kg/borger	290	289	287	275	271	273	267	230	192	182

*) skønnede tal for 2018

4.2. Takster

Taksterne for de enkelte husstande er opdelt i 3 særskilte områder. Dels en takst for tømning og behandling af restaffald afhængig af størrelsen af husstandens affaldsbeholder, dels en takst for alle øvrige indsamlingsordninger, og endelig en takst for genbrugspladser. De to sidste er faste gebyrer for alle husstande. Fra 2016 er ordningen for indsamling af organisk affald inkluderet i ordningen for indsamling af genbrug.

Taksterne for en almindelig husstand med en 240 liters 2-delt beholder til rest og organisk, som den mest almindelige kombination vil se således ud sammenlignet med 2012-18 (ekskl. moms) (for 2017 og tidligere var den almindeligste kombination med pose).

Der er anført taksten for ugetømning og med en afstand til skel på maks. 5 meter som værende den mest almindelige løsning.

Takster	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Restaffald	1.090	1.062	1.050	1.050	928	870	632	713
Genbrug mv. - indsamlinger	330	320	290	290	400	450	490	680
Genbrugspladser	460	460	460	420	420	410	410	430
I alt	1.880	1.842	1.800	1.760	1.748	1.730	1.532	1.823

4.3. Oversigt over aftaleenheder

Under affaldsområdet hører aftaleenheden Randers Affaldsterminal med genbrugspladser.